

İSLÂM'DA AİLE HAYATI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd- dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

لَا تَأْذِنِ الْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا، إِلَّا بِإِذْنِ هِ؛ وَلَا
تَقُومُ مِنْ فِرَاشِهَا فَتُصَلِّيَ تَطَوُّعًا، إِلَّا بِإِذْنِهِ

(طب. عن ابن عباس)

RE. 465/1 (Lâ te'zenü'l-mer'etü fî beyti zevcihâ, illâ bi-iznihî; ve lâ tekumu min firâşihâ fetusallî tetavvuan, illâ bi-iznihî.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı cümlemizin üzerine olsun... Şu sıcak günde terleyerek Peygamber SAS Efendimiz'in yolunu, hadisini sevdiğiniz için burada toplanıyorsunuz. Allah-u Teâlâ Hazretleri ecrinizi kat kat ihsan eylesin. Peygamber SAS Hazretleri'nin sünnetini ihyâ edenlere şehid sevapları vaad edilmiş; şu okuduklarımızla amel eyleyip bizi sünneti ihyâ edenlerden olmaya Rabbimiz muvaffak eyleyip, o sevaplara nâil eylesin...

Peygamber SAS Hazretleri'nin hadîs-i şerîflerini *Râmûzü'l- Ehâdîs* isimli kitabın 465. sayfasının başından itibaren okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce, evvela Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâkine hediye olsun diye, sonra cümle âlinin ve ashabının ve etbâının, ahbabının ruhlarına hediye olsun diye; ve sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve bilhassa Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn, verese-i enbiyâ sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ervahına;

Bu kitabın hazırlanmasına sebep olan, hadisleri rivayet eden hadis râvilerinin ve alimlerinin ruhlarına; kitabı cem eyleyen Gümüşhaneli Hocamızın ruhuna, kendinden feyz aldığımız Mehmed Zahid Kotku Hocamızın ruhuna;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına; cümle ashab-ı hayrât u hasenâtın ervâhına ve bilhassa bu İskenderpaşa camiini yaptıran paşanın ve ondan

sonra bu zamana kadar temiz pak ayakta gelmesine ve hizmette kalmasına yardımcı olanların, kendilerinin ve geçmişlerinin ruhlarına;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şucemaati teşkil eden, toplanan kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olması için; biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun, sıhhat ve âfiyet ile ömür sürüp, huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olsun diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım. Buyurun!

.....

a. Evin Reisi Erkektir

Peygamber SAS Hazretleri, Taberânî'nin Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet ettiğine göre, buyurmuşlar ki:¹

لَا تَأْذِنِ الْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا، إِلَّا بِإِذْنِ هِ؛ وَلَا
تَقُومُ مِنْ فِرَاشِهَا فَتُصَلِّيَ تَطَوُّعًا، إِلَّا بِإِذْنِهِ

(طب. عن ابن عباس)

RE. 465/1 (*Lâ te'zenü'l-mer'etü fî beyti zevcihâ, illâ bi-iznihî; ve lâ tekumu min firâšihâ fetusallî tetavvuan, illâ bi-iznihî.*)

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.404, no:12144; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.476, no:4168; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.383, no:45047; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.3, no:16048.

(*Lâ te'zenü'l-mer'etü fî beyti zevcihâ, illâ bi-iznihî*) “Bir kadın, kocasının evine, kocasının izni olmadan hiç kimsenin girmesine müsaade etmemeli! Kocasının izni olmadıkça, hiçbir kimseyi ‘Gel, buyur!’ diye içeriye almamalı!”

(*Ve lâ tekümü min firâşihâ fetusallî tetavvuan, illâ bi-iznihî*) “Kocasının yanından, yatağından kalkıp da nafile namaz kılacağım diye kalkmamalı; ancak izni ile kalkmalı!”

Tabii bu hadîs-i şerîf erkekleri sevindirecek:

“—Vay, neymişiz! Bizim sözümüz dinleniyor.” diye.

Hanımlarda şimdi feminist akımlar var. “Vay erkekle kadın eşittir de şöyledir de böyledir de...” Eğer onların tesiri altında kalmamışsa, “Rabbimiz ne buyurduysa, Rasûlüllah Efendimiz ne emrettiyse, boynumuz kıldan incedir; pekâlâ...” diyecek, kabul edecek.

Ama bazı kimselerin hatırına gelir de onların cevabını vermek de icab eder, o bakımdan birtakım izahta bulunmak lazım:

Bizim dinimizde erkek evin reisidir.

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ

(النساء: ۳۴)

(*Er-ricâlü kavvâmûne ale'n-nisâ'*) [Erkekler kadınlar üzerine hâkimdirler.] (Nisâ, 4/34) buyrulmuştur. Erkekler kadınların başlarında, onların fevkinde, onları idare etme durumunda, onlardan üstün durumdadır.

Neden?

Allah-u Teâlâ Hazretleri erkekleri bedenlen daha güçlü yarattığından, daha meşakatlere mütehammil yarattığından, daha dıştaki darbelere mukavim yarattığından ve geçimi erkeğin sırtına yüklediğinden;

“—Sen bu hanımcıkları evinde hanım hanım oturtacaksın, gezip dolaşıp, ne sıkıntı çekersen çekip bunların giyimini kuşamını, yemesini içmesini sen sağlayacaksın. Sen bunların hizmetindesin.” dediğinden dolayı.

İşin bir tarafını görüp öbür tarafına göz kapamak olmaz.

İngiltere’den, Avrupa’dan Lady Montagu diye, bir elçinin hanımı geliyor. Buradan İngiltere’ye mektup yazmış:

“—Yahu” diyor oradaki arkadaşlarına: “Ben Osmanlıların hanımlarını, kafeslerin içine kilitlenmiş hapis insanlar sanırdım. Buraya geldim ki, dünyada bu hanımlar kadar rahat, bu hanımlar kadar izzet ve ikram gören hanımlar olamaz. Son derece serbest, son derece güzel, son derece iyi yetişmişler, son derece güzel bir âlem içinde hayatlarının keyiflerini sürüyorlar. Çok güzel!” diye methediyor.

Elçinin hanımı gelmiş, Osmanlı kıyafetlerini giymiş, minyatürler var, güzel uzun kaftanlar, fistanlar, başı örtülü, İngiliz. O zamanlar, bize gelenleri bize benzetiyormuşuz. Velew başka milletten bile olsa, bize gelip bizi taklit ediyormuş. Şimdi bizimkiler onları taklit ediyorlar.

Bu neyi gösteriyor?

Kültürümüzün zayıfladığını gösteriyor. O eski kültürümüzün onlardan kuvvetli olduğunu gösteriyor. Eskiden onlar gelip bizi taklit ediyormuş, şimdi bizimkiler onları taklit ediyor. Taklit eden, taklit edilenden aşığıdır.

Aynen taklit ediyorlar. Pantolonlarının alt tarafı sanki orta yerinden parmak takmışsın, 'cart' yırtmışsın da püsküllenmiş gibi... Öyle pantolon moda oluyor, onu giyiyorlar. Yoksa moda olmasaydı dövsen giydiremezdin. Paçası püsküllü olacak, dikişli değil, kıvrılmış muntazam değil, yırtılmış, salkım saçak olacak, modası o.

Blucin, ille dizleri yıpranmış olacak. Onun için yeni blucini alıyorlar, fırçalarla birtakım ameliyelerden geçirdikten sonra, bildiğiniz şey, ille onu sarartıyor, beyazlatıyor, neyse eskitiyor, yıpratıyor, öyle giyiyor.

“—Bunu taptaze iken giysene.”

“—Hıı!”

Modası öyle. Öyle giyecek.

“—Kertenkele deliğine girseler siz de gireceksiniz, o eski ümmetleri öyle taklit edeceksiniz.”

Peygamber Efendimizin ta on dört asır evvelden buyurduğu gibi, öyle bir şuursuz taklit...

Ya bu benim işime yarar mı yaramaz mı? Bu faydalı mı zararlı mı? Yeni kumaşı yıpratıp da giymenin mânâsı var mı? Dizi biraz sonra delinecek. Akıl mantık kabul eder mi? Yeni kumaşın orta yerini 'cart' kesiyor, ortasına yama yapıyor, öyle giyiyor.

“—Ya bunu yeniyken giyseydin ya... Yamayı eskidiği zaman yapsaydın ya...”

“—Hayır, modası öyle, yamalı.”

Bizim Şile bezinin kimse yüzüne bakmazdı, herkes bırakmıştı. Avrupalılar geldi, giymeye başladı, bizim Şile bezi yeniden modalandı.

“—Ha sıhhîymiş yahu...”

Çünkü Avrupalılar giyiyor;

“—Hadi biz de giyelim!” Ütüsüz kolasız bir yere adam girmezdi. Avrupalılar ütüsüz kolasız blucinle istedikleri gibi çıplak girmeye milleti alıştırdılar, hiç kimse şimdi “gık” demiyor. Böyle bir şaşkınlık var.

O zaman öyle değildi. O zaman gelen bize uyuyordu.

Ben geçen gün kendime üzüldüm. Antalya’ya gittik. Camiden çıktık, aklıma sonradan geldi, bir yığın turist şadırvanın kenarında, çıplak şortlarla caminin avlusunda... Biz Cuma’dan çıktık, kalabalıktan ben konuşurken yanlarından geçtim gittim, sonra aklım başıma geldi.

“—Sizin bizim camimizde böyle çıpıl çıpıl işiniz ne?” diye, niye ben ona diyemedim diye içimde dert...

İçimde dert, çünkü Peygamber SAS Efendimiz’in hadîs-i şerîfini anlatırken alimler derler ki:

Peygamber Efendimiz’in sünneti:

Kavlî sünnet; “Şöyle yapın ey ümmetim, böyle yapın eyümmetim, şöyle yapmayın ey ümmetim, böyle yapmayın ey ümmetim...” Kavlî sünnet, emir-yasak.

Fiilî sünnet; “Efendimiz şöyle yapmıştı, böyle etmişti, şöyle yapmamıştı, böyle yapmamıştı.” Fiili böyle, davranışı böyle. *Fiilî sünnet*.

Bir de *takrirî sünnet* var. *Takrirî sünnet* de; “Efendimiz’in yanında şöyle yapılmıştı da kimse ‘gık’ dememişti, Peygamber Efendimiz itiraz etmemişti. Kötü bir şey olsaydı itiraz ederdi.” *Takrirî sünnetin* tarifinde kitaplarımız böyle yazıyor.

Peki, biz Peygamber Efendimiz’in yolunda mıyız değil miyiz?

Yolundayız, yolunda gitmeye çalışıyoruz. Hepimiz karınca kararınca, tıpış tıpış küçük adımlarımızla, karınca adımıyla bile olsa Efendimiz’in yolundan gitmeye çalışıyoruz. Demek ki bizim yanımızda da bir kötülük yapılırsa müdahale etmemiz lâzım! Susmamamız lazım! *Takririmiz*, eğer ses çıkartmıyorsak, “Orada bir mahzur yok!” demek mânasına gelecek gibi kötü bir şey oldu mu, müdahale etmemiz lazım diye çıkarttım. Madem Efendimiz’in huyu öyleymiş, madem biz kendimizi Efendimiz’e benzetmeye çalışıyoruz, o halde söyleyeceğiz.

Kardeşim, sen müslümansın, kocan müslüman, sen başı örtülüsün, kocan namazlı; pekiyi çocuğunu niye açık gezdiriyorsun? Bu kızcağızın niye böyle kolları çıplak? Niye koltuk altları görünüyor? Niye göğüsleri görünüyor? Niye bacakları görünüyor? Olur mu?

Olmaması lazım!

Peki, oluyor. Niye sen görüp de söylemiyorsun? Söylememek de vebal.

Söylememek de vebal olduğu için söylüyorum, yoksa söylemem. Kimseyi kırmak istemem ama söylememek de vebal olduğundan, bir kusur gördüğümüz zaman söylememiz gerektiğinden söylüyorum. Bir müslümanın kızı da kendisi gibi örtülü, düzenli olur. Örtülü olur, kendisinin fikrine uygun olur.

Biz böyleydik eskiden. Biz böyleyken ülkemize gelenler bize tâbi oluyorlardı. Lady Montegü gelmiş bizim kıyafetlerimizi giymiş, başını örtmüş, fistanları etekleri uzun ve saire.

Neden?

Bizim kültürümüz kuvvetli... Hepsi bizi taklit ediyor. Avrupa'da şark odası modeli... Bize imreniyorlar. Onyedinci Yüzyıl'da, Onsekizinci Yüzyıl'da, Onaltıncı Yüzyıl'da Çekoslavakya'da, Macaristan'da, Polonya'da, Romanya'da Türkler gibi davranmak modaymış. Giyimde kuşamda, oturmada kalkmada, yemede, kullanılan elbiselerde kumaşlarda İstanbul modasını takip ederlermiş. Gördün mü kuvvetli olduğumuz zaman nasıl oluyor, herkes bizi taklit ediyor.

Şimdi halk olarak en kötü, en fena şeylerini, zararlı olduğu belli olan şeylerini, çirkinini taklit ediyoruz. Allah ıslah eylesin... Allah bizi Peygamber Efendimiz'in yolundan ayırmasın...

İşi tek taraflı görmeyeceğiz. Evet, hanım evde oturacak ama erkeğe de diyor ki:

“—Git, çalış bakalım! Git, dolaş çalış, bu hanımefendiyi sokaklarda rezil etme, yorma, üzme... Bu kadının giyimi kuşamı senin boynuna borçtur. Çalış, çabala, besle bakalım bunu...” diyor. Erkek de baş üstüne diyor, gidiyor hamallık yapıyor, uğraşılıyor, didiniyor, helâlinden para kazanıyor, evine helâl para getiriyor.

Avrupa ne yapıyor?

Avrupa’da hürriyet var; kadın da serbest erkek de serbest... Avrupalı birisi Pakistan’dan kız almış, müslüman olmuş ama

Avrupalılık damarı daha kurumamış. Almanya’ya gelince Pakistanlı hanımına demiş ki:

“—Hadi çalış bakalım!” Pakistanlı:

“—Biz çalışmayız.” demiş. Hadi, ayrılmışlar.

Orada öyle. Orada babasına yemek çıkarttığı zaman peçetenin altından faturası çıkıyor. Karısına para verir mi? Kendisi kazandı. Onun kazandığı ona, ötekisinin kazandığı ötekisine... O istediği gibi yer, beriki istediği gibi yer.

Böyle hürriyet başlarına çalınısın! Bu hürriyet mi? Bu esaret, bu esaret!

“—Kadınları evdeki kafesin arkasından kurtardık, sokaklarda kafeslemek için...” diyor şairin birisi.

Kadının hürriyetini veriyorsun, hadi bakalım, sabahtan akşama kadar çalışıyor. Ben çok dairelerde çalışan hanımlar gördüm.

“—Ah, ah! İmkânımız olsa, ev hanımı olmak ne kadar güzel... Çekilir mi bu dert; sabahları otobüste itiş kakış, bütün gün erkeklerle didiş

didiş, akşam dönerken yorgun argın bir başka felâket...”

İslâm dengeliyor. “Sen ev işlerini yap, sen dış işlerini yap.” diye iş bölümü yapmış.

“—Ev işleri hafif gelir.”

Oo! Ne söylüyorsunuz? Ev işleri hafif gelir mi? Çamaşır, yemeği, çocuk bakımı, çocuk terbiyesi, öğretimi ve sâiresi bir kadına yetiyor da artıyor bile. Baş edemiyor bile. Meşguliyetleri başlarından aşıyor.

Ama evde bir sıcaklık oluyor. Akşam eve bey geldi mi bir huzur, bir saadet... O yorgunluğunu gideriyor, berikiler gelen filelerden çıkanlarından ve sâireden memnun oluyorlar.

İslâmî düzen böyle. Erkeği Allah vücutça okka olarak daha fazla yapmış. Umumîyetle erkeklerin kilo vasatıyesi 70 kilo ise kadınların kilo vasatıyesi 55. Erkeklerin boy vasatıyesi, ortalaması 1,70 ise kadınların boy ortalaması 1,50. Onlar biraz daha çıtı pıtı. Öyle yaratmış.

Onlar dışarıda harp edemez darp edemez, dışarıdaki meşakatlere tahammül edemez; ağlarlar, ruh hastası olurlar, üzülürler, sonra hislerine mağlup olurlar. Kendi hâline bırakırsan; dedelerimiz:

“—Kendi hâline bıraktığın ya davulcuya varır ya zurnacıya!” demişler.

Aklı o kadar anlar işte; çalgıyı beğenir, türküyü beğenir, onun yanına gider, kapılanır, öyle aldatılması mümkün olur.

Onun için dinimiz salâhiyeti erkeğe vermiş; onun dışarıda kaybedilecek şeyi yok. Kadının bir kayboldu mu bir daha elde edilmesi mümkün olmayan cevherleri, değerleri var. Onlar dışarıda kayboldu mu, mahvoluyor.

Onun için, kadın beyinin izni olmadan beyinin evine, efendisinin evine başkasını, yabancıyı almayacak. Olmaz öyle şey. Kadın erkeği almayacak, anladık, hani kötü bir laf olmasın. İzni olmadan kadın da almayacak. İzni olmadan kadın da almaz erkek de almaz, malına dikkat ve itina eder, namusuna gölge düşürmez.

Ve yatağından kalkacak, namaz kılacak, geceleyin ibadet edecek; ona dahi müsaade yok. Tatavvu namaz kılacak, nâfileten, sevap kazanmak için namaz kılacak. Kocasını izin verirse kılacak. Bu şu demektir ki; kocasının bir hizmeti, arzusu olursa onu yerine getirsin. Namazı bahane edip de onu tehir etmesin demektir.

İslâm'da cinsî bakımdan bir hürriyet vardır. İslâm insanların cinsî duygularının içlerine depo edilip, depo edilip, depo edilip, depo edilip, depo edilip düdüklü tencere gibi birden patlamasını uygun görmez. Bu duyguların tabiatın iktizâsı olarak normal bir tarzda hükmünü icrâ etmesini kanalize etmiştir, asil usullere bağlamıştır. Orada o baskı olduğu zaman, öbür tarafta başka türlü ahlâksızlıklar patlak vereceğinden, ona müsaade etmiyor. Onun için bir hanım, kocasının izni olmadan yatağından kalkıp gece ibadetine gidemiyor.

“—İzin verirsen ben böyle yapayım.” diyor.

“—Vay, erkekler amma despot ha!..”

Hayır. Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerîflerinden biliyoruz. Bir kandil gecesinde Peygamber Efendimiz evine geldi de zevce-i muhteremesine dedi ki:

“—Bana müsaade eder misin ya Âişe, bugün ibadet edeyim, gecemi Rabbime ibadete tahsis edeyim?”

“—Müsaade eder misin?” diye, o sevgili Peygamberimiz, kendi hanımından ibadet için izin istedi.

Biz kibarlığı Peygamber Efendimiz’den öğreniyoruz. Öyle tek taraflı, bir tarafı ezecek tarzda değil.

Oruç tutabilir mi?

Nafile orucu beyinin izni olunca tutar. Tam pazar günü olmuş, tatil günü olmuş, hanımefendi oruçlu... Canım akşam bir sor bakalım:

“—Efendi yarın ben oruç tutayım mı tutmayım mı?” diye.

“—Tutma yarın, başka zaman tutarsın.” der, o zaman tutarsın. Bu inceliklere İslâm önem vermiştir ve Peygamber Efendimiz bunu dobra dobra söylemiştir. Hakları ve vazifeleri, kadının üzerindeki hakları ve vazifeleri, erkeğin üzerindeki hakları ve sorumlulukları ve vazifeleri güzel tarif etmiştir. İslâmî usulle çalıştığın zaman her şey tıkır tıkır yürür. Ne böyle bir ruhî sıkıntı, ne bir gerilim, ne bir bunalım, ne bir patlama, ne bir çatlama, hiçbir şey olmaz. İslâm ailesi gâyet güzel yürür.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi dinimizin o güzel, hilkate, tabiata uygun ahkâmına uygun yaşamayı, onları anlayıp güzel tatbik etmeyi nasib eylesin...

b. Selâmla Başlamayana Konuşma İzni Vermeyin!

Peygamber SAS Efendimiz'in bu ikinci hadîs-i şerîfi selâmla ilgili. Buyurmuşlar ki:²

لَا تَأْذَنُوا، لِمَنْ لَا يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ

(ع. وابن السنن، ض. عن جابر)

RE. 465/2 (*Lâ te'zenû, li-men lâ yebdeu bi's-selâmi*)

(*Lâ te'zenû*) “İzin vermeyin! (*Li-men lâ yebdeu bi's-selâmi*) *Es-selâmü aleyküm* diye başlamayan kimseye izin vermeyin!”

Nasıl olacak?

Bir insan bir yere geldiği zaman, bir kimseyle karşılaştığı zaman, gelen durana (*Es-selâmü aleyküm*) “Allah’ın selâmı senin üzerine olsun!” diyecek.

“—*Es-selâmü aleyküm* demese; *günaydın* dese, *tünaydın* dese olmaz mı? Arada ne fark var? O Arap’ın selâmı.”

²Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.441, no:8816; Ebu Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.344, no:1809; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.229; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsbahan*, c.V, s.213, no:1378; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.68, no:12743; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.100; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.129, no:25337; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.4, no:16050.

Hayır, o Arapça selâm değil; onun mânası ilâhî, derin...

(*Es-selâm*) Selâmet üzere olmak, dünya ve âhirette her türlü gamlardan, kederlerden berî olmak, cehenneme düşmemek, Allah'ın azabına, ikâbına uğramamak, cennete girmek, Allah'ın selâmetine ermek mânalarını ihtivâ eder. Cennet de Dârü's-

Selâm'dır zaten...

(*Es-selâmü aleyküm*) dua demek. Onun için kâfire *es-selâmü aleyküm* denilemiyor. Çünkü duadır; ona o şekilde dua etmeye, cennete girmesini ve sâiresini istemeye izin yok. Onlara tevbe ve istiğfar için izin yok. Selâmın dinî bir mânası var.

“—Allah'a ısmarladık demesek hocam, onun yerine 'bay bay' desek, 'Hoşça kal!' desek?”

İster “Hoşça kal!” de, ister “Bay bay” de, bunların hiçbirisi “Allah'a ısmarladık” sözünün mânasını karşılamaz.

“—Allah'a ısmarladık” ne demek?

“—Bizler sizi Allah'ın hıfz u himâyesine havale ettik, Allah sizleri korusun!” demek. Dua o.

Bay bayla onun mânası, hiç ilgisi yok ki...

“—Sana muvaffakiyetler dilerim.”

“—Hocam bırak şu koyu Arapça konuşmasını ya, muvaffakiyet yerine başarı de!”

Başarı, muvaffakiyet demek değil. *Muvaffakiyet*; “İnsana Allah'ın tevfiğinin refik olması; Allah'ın onu hayırları işlemeye muvaffak kılması, yardım

etmesi” demek. Başarı; doğrudan doğruya bir başarı. Bir hırsız bir bankayı soymaya teşebbüs eder, başarır. Başarı kazandı hırsızlıkta ama o muvaffakiyet değildir. Çünkü muvaffakiyet iyi şeylerde olur.

Aradaki İslâm’ın, müslümanın her şeyi kâfirinkine uymaz. Her şeyi kâfirinkinden farklıdır. Bizim “Allah’a ısmarladık”ımızın mânası başkadır, onun “Bay bay”ının mânası farklıdır. Bizim (*Es-selâmü aleyküm*)’ümüzün mânası kalbimizden, imanımızdan gelir fışkırır; onun sözü bir şey ifade etmez.

“—Günaydın.”

Tamam, aydın, biraz sonra kararacak. “Tünaydın.” Tün aydın değil, tün karanlık. Günaydın ama tün karanlık. *Tün* demek gece demek.

Tün aydın mı?

Tün aydın değil, tün karanlık.

Hiç olmazsa eskiden, “Akşam-ı şerifler hayrolsun, sabah-ı şerifler hayrolsun” derlermiş. Eh o da yine güzel bir şey ama günaydın, tünaydın; olan bir şeyi söylüyorsun, bir şey ifade etmiyor. Başarı da öyle, muvaffakiyetin yerini tutmuyor.

(*Es-selâmü aleyküm*)’ün yerini de lâlettayin bir selâm tutmaz.

“—Selâm!”

O ne? O el niye kalkıyor öyle? Sen Romalı mısınız?

“—Selâm sana!”

Romalılar’ın selâmı gibi. Çocuklar filmlerde görüyorlar, özeniyorlar.

Bizim selâmımız öyle değil. Bizde elle selâm, başla selâm yok;

(*Es-selâmü aleyküm*) diye güzel, gönülden candan temenni etmek var.

Onun için, bir kimse bir kimseyle karşılaştı mı, (*Es-selâmü aleyküm*) diyecek. (*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâh*) derse sevabı çok olur. (*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû*) derse daha çok olur.

Demedi; sorduğu soruya cevap vermek zorunda değilsin, içeri girmesine müsaade etmek zorunda değilsin. Peygamber Efendimiz:

“—Müsaade etmeyin!” diyor. “Konuşmasına, sizden bir şey istemesine izin vermeyin!”

Herkes İslâm'ı, İslâmî edebi öğrensin diye.

Bu Yirminci Yüzyıl'da olur mu, olmaz mı?

Bizim arkadaşlardan bir tanesi, doçent, Malezya'ya gitmiş.

Kuala Lumpur'a, oradaki üniversiteye gitmiş.

Kuala Lumpur'daki Malezya Üniversitesi'nin rektörü Londra'dan arkadaşımış. Öğlen namazını camide üç defa dört defa kılıyormuş.

Demişler ki:

“—Niye böyle yapıyorsun?”

Demiş ki:

“—Bu çocuklar, benim başlarında namaz kıldığımı görmezlerse namaza alışmazlar ki.” diyormuş.

Kılıyor görsünler ki çocuklara heves gelsin.

“Rektörle oturuyoruz. Kapıdan birisi geldi, selâm vermedi. Onu ikaz etti; ‘Önce selâm vereceksin, ondan sonra konuşacaksın. Hadi bakalım selâm ver.’ dedi.” diyor.

Bak ne kadar şuurlu...

Biz kendimizi dünyanın en iyi müslümanları sanıyoruz ama, korkarım tavşanla kaplumbağanın yarışı gib,i sonunda en geriye kalacağız da başkaları bizi geçecek. Korkarım Amerika’da İslâmiyet yayılacak da, onlar bizi yine geride bırakacaklar; uzay yarışmasında geride bıraktıkları gibi... Bir de bakacaksın ki İslâm’ı da almışlar yürümüşler, gitmişler.

Kıskanmıyoruz, Allah’ın cenneti geniş, herkes cennete girsin. Kıskanmıyoruz ama bizimkiler için üzülüyoruz. Babaları, dedeleri, ecdadı müslüman; İslâm’ın kadr ü kıymetini bilmiyor, elden kaçırıyor da cehenneme düşecek duruma geliyor. Amerikalı kelime- i şهادet getiriyor, müslüman oluyor, dört başı mâmur örtünüyor; ondan sonra cenneti kazanıyor.

Bizim hastanelerden birisine bir arkadaşın hanımı, hastalanmış, gitmiş.

“—Röntgen çekileceksin, soyun!” demişler.

Kadın:

“—Ben erkeğin karşısında soyunamam!” demiş.

Normal bir arzu. Almanya’da filan söylediğin zaman, pekiyi diyorlar, bir hemşire getiriyorlar, röntgeni o çekiyor.

Röntgendeki adam:

“—Bırak şu yobazlığı ya... Soyun işte! Hiç mi medeniyet görmedin? Hiç mi Avrupa görmedin?” demiş, o açılmak istemeyen kadına.

Kadın boynunu bükmüş:

“—Avrupa görmesi ne demek, ben İngiliz asıllıyım.” demiş.

Arkadaş İngiltere’den evlendi, hanımını müslüman oldu, dört başı mâmur, kapalı. Sen tereciye tere mi satıyorsun? Tereciye tere satacak.

Amerika’da Ömer Faruk Abdullah, müslüman olmuş; üniversitede hoca, profesör... Açmış telefon rehberini, “Bir müslümanla telefonlaşayım, randevulaşayım, bana İslâm’ı anlatsın!” diye müslüman isimlerini rehberden, alfabetik sıradan aramış. Hah, bakmış Mehmet veyahut Ahmet, Mustafa veya filanca diye isim. Hiç tanımıyor. Telefonu çevirmiş, çıkmış karşısına... Telefon eden, müslüman olmuş Amerikalı İngilizce olarak demiş ki:

“—Ben müslüman oldum, sizin de isminizi rehberden buldum, müslüman bir kimsesiniz diye. Uygunsa sizinle İslâm konularında konuşmak istiyorum!” Karşısındaki şahıs;

“—Kardeşim hangi yüzyılda yaşıyoruz!..” demiş, çat telefonu kapatmış.

Yirminci Yüzyıl’da yaşıyoruz, ne var?

Kaçıyor, aslında kaçıyor. İslâm için söyleyecek bir şeyi yok ki Amerikalı’ya... Aslında kaçıyor. Sen Amerikalı’ya anlat, bak ne güzel sana gelmiş, senin dinini kabul etmiş, “Bana bu hususta bilgi

ver.” diyor, daha ne istiyorsun? Milyonlar verip de propaganda reklam yapmaya çalışıyoruz, kendimizi başka ülkelere tanıtmaya, Amerika’da lobi kurmaya çalışıyoruz. Kendimizin bir lobisi olsun da şöyle yapalım böyle yapalım... İşte hazır lobi sana, lop diye lobi.

“—Hangi yüzyılda yaşıyoruz?”

Yirminci Yüzyıl’da yaşıyoruz. Yirmibirinci Yüzyıl’a yaklaştık, senden ne haber?

Allah uyanıklık versin...

Kendilerini çok alim sanıyorlar. Karşısındakini de karınca gibi görüyorlar, bassa ezecek gibi görüyorlar.

Yahu senin bu karşındaki profesör. Sümüklü adam! Karşındaki profesör; Batı felsefesini biliyor, Doğu felsefesini biliyor, incelemiş, araştırmış, kendisi Amerika’da hıristiyan olarak yaşamış, ondan sonra müslüman olmuş, neler biliyor! Tabii karşısına çıkamazsın, bir şey söyleyemezsin. Konuşanların şurası hatalı, burası hatalı; rezilini kepazesini çıkartıyor adamlar. İnceledikleri zaman, iyi inceliyorlar. Hakkıyla müslüman oluyorlar. Bizden daha ileri gidiyorlar. Bizden daha temiz oluyorlar.

Kelime-i şهادet getirdiği zaman Allah bütün günahlarını affediyor. Bu kadar mağrurluk, bu kadar kibir, bu kadar ucûb olmaz ki, bu kadar kendini beğenmişlik olmaz ki! Gözünü aç biraz, dünyayı gör! Dünyada bir kendisi var sanki... İşte Allah insana gözünü kapattırıyor.

Allah kendi nefsinin hatasını kusurunu görüp de, onu düzeltmeyi nasip ederse bir insana, iyidir. Göstermezse fena; o zaman herkesi yanlış yolda sanır. Koca bir cami cemaati yanlış, koca bir ümmet yanlış, koca bir millet yanlış yolda; bu beyzadem kendisi doğru yolda...

Adam otobanda yanlış yola girmiş, bütün arabalar bu tarafa geliyor; “Amma yanlış araba süren var ha...” diyormuş. Yahu sen yanlış girdin, ters gidiyorsun, şimdi çarpacak bir tanesi, seni mahvedecek. Bak, bu kadar arabanın böyle gelmesinden biraz aklını kullansana sen, yanlış yolda olduğunu anlasana...

Amerika’dan adam müslüman oluyor, Hindistan’dan müslüman oluyor, Japonya’dan müslüman oluyor, dünyanın her yerinden... Evet, “Ekseriyet müslüman oluyor!” diyemeyiz, ekseriyet müslüman olmaz.

Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ

(يوسف: ١٠٣)

(*Ve mâ ekserü'n-nâsi velev haraste bi-mü'minîn*) “Ey Rasûlüm, sen ne kadar arzu etsen, kıvransan, yansan, yakılsan, hırs ile istesen, insanların çoğu mü'min olmayacaklar.” (Yusuf, 12/103)

Bunların ekserisi cehenneme odun. İnsanların cennete girenleri, cehenneme girenlerin yanında bir siyah derili sığırın üzerindeki bir beyaz kıl kadar az. Ekseriyet İslâm'a girmeyecek.

Bütün Amerikalıları müslüman mı olacak sanıyorsun sen? Olmaz.

Bütün Avrupalılar Müslüman mı olacak? Olmaz.

Ama inceleyen, tahkik eden, tetkik eden profesörü müslüman oluyor, filozofu müslüman oluyor. Sen onun yanına bir, iki, üç, dört, beş, altı tane sıfır koyacaksın, o adamın değeri o kadar fazla. Mütefekkir çünkü; ötekiler gibi yığın değil ki, ötekiler gibi sirke sineği değil ki!

Sirke sineği, bir sürü sirke sineği sirke kabının üstünde kaynaşır kaynaşır kaynaşır, sabaha bakarsın yerde bir sürü ölüsü var.

Kim ağlar? Sirke sineğine ağlayan var mı?

“—Bizim mutfakta bir sürü sirke sineği ölmüş, vah yazık!” filan diye gazetelere taziyetname yazan, vefat haberi yazan var mı hiç?

“—Yahu sirke sineğidir...” der, hiç kimse yüzüne bakmaz. Peygamber Efendimiz’in tabiri bu:

النَّاسُ اثْنَانِ: عَالِمٌ، وَمُتَعَلِّمٌ؛ وَالْبَاقِي هَمَجٌ

(*En-nâsü’snâni*) ‘İnsanlar iki gruptur: Alimler, ilim öğrenenler. (*Ve’l-bâkî hemecün*) Öteki insanlar sirke sineği gibidir.” diyor.

Kıymeti yok, mikrop gibi. Bir ilaçlama yapıyorsun, milyarlarca mikrop ölüyor. Ağlayan var mı? Hiç kimse ağlamaz.

Ama bir mü’minin kıymeti dünyalardan büyük. Amerika’da bir filozof Hıristiyanlığı bırakıp da müslüman oldu mu o bir kişi değil, önüne bir sıfır koy, bir daha koy, bir daha koy, bir daha

koy, bir daha koy; bir milyon kişi demek o, bir milyon kişi müslüman oldu demek. Belki bir milyar müslüman oldu demek. Çünkü mütefekkir insan. Doğu'yu incelemiş, Batı'yı incelemiş, Hıristiyanlığı incelemiş, mezheplerini incelemiş, Yahudiliđi incelemiş, müslüman olmuş.

Meryem Cemile... Yahudi kızı olarak doğmuş, Amerika'da tahsilini yapmış. Bakmış Yahudilik'ten bir tad alamamış, hıristiyan mezhebine girmiş. Bakmış Hıristiyanlık'ta bir tat bulamamış, üniversitede felsefe bölümüne girmiş; şu filozofların fikirlerini dinleyeyim de, okuyayım da, öğreneyim de bari doğruyu hakikati bulayım diye... Filozoflara da bakmış; al birisini vur ötekisine. Her birinin sözü ötekisinin zıddı, birisi öyle demiş, birisi böyle demiş. Ondan da zevk alamamış. İnceleye inceleye, inceleye gelmiş İslâm'ı bulmuş, kelime-i şehadet getirmiş, müslüman olmuş. Meryem Cemile adını almış, başını örtmüş. Terk-i diyar etmiş, "Bu Amerika'da bu Müslümanlık iyi yaşanmaz!" demiş, yürümüş gitmiş Pakistan'a, Pakistan'da yaşamaya başlamış.

Bu bir kişi mi?

Bu kocaman bir şey, mühim bir şey...

Kaç kişi felsefe tahsili yapar? Kaç kişi üç tane dini inceler? Hıristiyanlık, Müslümanlık, Yahudilik. Kaç kişi inceler bu kalabalıklardan?

Herkes sabah işine gidiyor, akşam işinden dönüyor. Amerika'da televizyonun bilmem kaç tane kanalı var, her birini birazcık bir çevirse...

Renkli televizyon, tamam afyon gibi onların mübtelâsı... Kim düşünecek?.. O filmi seyret, bu filmi seyret, uykum geldi, yat, sabah işe kalk, git makine gibi çalış, ömrün geçsin gitsin.

Düşünenler kıymetli!

c. Sabah Ezanının Vakti

Peygamber Efendimiz'in Bilâl-i Habeşî RA'a, mübareğe tavsiyesi. Diyor ki:³

لَا تُؤَدِّنْ، حَتَّى يَسْتَبِينَ لَكَ الْفَجْرُ هَكَذَا، وَمَدَّ

يَدَيْهِ عَرَضًا

(ش.د.ع.طب.ض. عن بلل)

RE. 465/3 (*Lâ tüezzin, hattâ yestebîne leke'l-fecru hâkezâ, ve medde yedeyhi ardan.*)

(*Lâ tüezzin*) “Müezzinlik yapma, ezan okuma!” Ne zamana kadar? (*Hattâ yestebîne leke'l-fecru hâkezâ*) “Fecr-i sâdık sana şöyle aşikâr olmadıkça ezan okuma!” diye tavsiye etmiş.

Fecr-i sâdık ne demek, onu anlatalım:

Güneş battığı zaman akşam oluyor. Güneşin batışı ile akşam oluyor, diyoruz. Ufuktan güneş battı mı, akşam ezanı okuyoruz, akşam namazını kılıyoruz; tamam, akşam oldu.

³ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.134, no:449; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.365, no:1121; Mâlik, *Muvatta'* (Rivayet-i Muhammed), c.II, s.159, no:347; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.384, no:1675; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.238, no:1374; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.214, no:2234; Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.491, no:1887; Bilâl-i Habeşî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.633, no:20959; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.3, no:16049.

“–Yatsı ne zaman ol?”

Yatsı güneşin battığı yerdeki beyazlık, aydınlık kaybolup gece oraya çökünce yatsının vakti geliyor.

Peki sabah? Her taraf karanlık, sabahın vakti ne zaman başlıyor?

“–Takvime bakarız, buluruz.”

Takvim yoksa ne yapacaksın? Her yerde takvim olmaz ki. Gemiden bindin sandala, bir ıssız adaya düştün. Uçak bir kaza yaptı, arızalı bir yere indin. Veyahut öyle bir ülkeye gittin ki oranın takvimi yok. Nereden bileceksin sabahın vaktini?

Sabahın vakti, doğu tarafına baktığın zaman, lacivert koyu gecenin doğu tarafında bir beyazlanma olur, yaygın, ufukta; işte ona “fecir” derler. O beyazlık olduğu zaman sabahın vakti girer, gecenin vakti biter.

Fecir iki tanedir. Birisi fecr-i sâdıktır, birisi fecr-i kâzibdir; “yalancı fecir, doğrucu fecir; doğru fecir, yalancı fecir”.

Fecr-i kâzib dediğimiz yalancı fecirde bir aydınlık gibi bir şey oluyor, havada bir projektör çıkar gibi oluyor, biraz sonra o aydınlık kayboluyor, yine orası karanlık. Hakiki fecirde ufukta yaygın bir beyazlık oluyor. Şöyle biliyorsun ki dağların üstünden bak, şurası beyazlanıyor, mavilik gidiyor, beyazlık gelmeye başlıyor; işte tamam, hakiki fecir o.

Peygamber Efendimiz diyor ki;

“—İki fecir vardır, birisi yalancı fecir, birisi hakiki fecir.” Birinci fecir; yemek yemeye devam etmeye müsaade eder,

namazı kıldırılmaz, sabah namazı vakti daha gelmedi. Öteki hakiki fecir; yemek yemeği yasaklar sahurda oruç tutuyorsa insan, yemek yemeği yasaklar ve sabah namazını kılmaya müsaade eder. İşte fecr-i sâdık odur.

Onun için Peygamber Efendimiz; “Ufuktan, o taraftan o beyazlık görülmeden, fecr-i sâdık görülmeden sabah ezanını okuma.” demiş.

Suudi Arabistan’a gittiğim zaman doğu tarafına bakıyorum; daha kapkaranlıkken okuyorlar. Ama bilmiyorum, nereden görüyorlar o beyazlığı... Kapkaranlıkken daha okuyorlar. Burada Peygamber Efendimiz; “Fecir yatay olarak, aydınlık olarak sana iyice belli olmadıktan sonra ezanı okuma yâ Bilal.” diye söylemiş.

Bu vakitleri ezbere bileceğiz. Takvime bakmadan da bileceğiz. Ramazan’ın başlangıcını, bayramın başlangıcını takvim olmasa da gözleyip bilebileceğiz. Onları öğreneceğiz. Bunlar bizim ibadetlerimizin

Kur’ân-ı Kerîm’de buyruluyor ki, *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm*:

يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْهَلَّةِ، قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ

وَالْحَجِّ

(البقرة: ١٨٩)

(Yes'elûneke ani'l-ehilleh, kul hiye mevâkîtü li'n-nâsi ve'l-hacc) (Bakara, 2/189) Sadaka'llâhu'l-azîm.

“Sana hilallerin durumundan soruyorlar Rasûlüm, onlara de ki: ‘Onlar insanlar için ve hac için zaman ayarlama vasıtalarıdır.’” diyor.

Demek ki zamanları öyle bileceğiz, namaz vakitlerini de bileceğiz. Baktığımız zaman kıbleyi tayin etmeyi bileceğiz. Arazide araban durdu, baktın ki namaz vakti geçiyor, ikindiye kılacaksın, öğleyi kılacaksın, sabahı yatsıyı kılacaksın, ne tarafa döneceksin? Onları, kıbleyi tayin etmeyi bir müslüman öğrenecek. “Şurası kıble tarafıdır.” diye tam ters tarafa dönmeyecek. Öğrenmesi lazım.

d. Müslümanlara Eziyet Etmeyin!

Sevbân RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS buyuruyor ki:⁴

لَا تُؤْذُوا عِبَادَ اللَّهِ، وَلَا تُعَيِّرُوهُمْ؛ وَلَا تَطْلُبُوا
عَوْرَاتِهِمْ، فَإِنَّهُ مَنْ نَطَلَ عَوْرَةَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ،
طَلَبَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ، حَتَّى يَفْضَحَ فِي بَيْتِهِ

(حم. ض. عن ثوبان)

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.279, no:22455; Heysemî, *Mecmaü'z- Zevâid*, c.VIII, s.164, no:13093; Sevbân RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.17, no:43740; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.6, no:16055.

RE. 465/4 (*Lâ tü'zû ibâda'llâhi, ve lâ tuayyirûhüm, ve lâ tatlubû avrâtihim; feinnehû men talebe avrete ahîhi'l-müslimi, taleba'llâhu avretehû, hattâ yefdahahû fî beytihi.*)

(*Lâ tü'zû ibâda'llâhi*) “Allah’ın kullarını ezalandırmayın!”

Allah’ın müslüman kullarını sıkıntıya sokmayın, onlara eza vermeyin, onları üzmeyin! Allah’ın müslüman kullarını ezalandırmayın!

(*Ve lâ tuayyirûhüm*) “Onların kusurlarını da ayıplamayın!”

Müslümanları ezalandırmayın. Dilinizle, fiilinizle, yaptığınız işlerle, amelinizle ezalandırmayın. Onları ayıplamayın da...

“Ayıplamayın!” ne demek, izah edeceğim.

“—Onları kınamayın, ayıplamayın! (*Ve lâ tatlubû avrâtihim*) Ve onların açık taraflarını, çıplak taraflarını araştırmayın! Perde arkasını, işin gizli taraflarını araştırmayın!”

(*Feinnehû men talebe avrete ahîhi'l-müslimi*) Çünkü, “Kim bir müslüman kardeşinin çıplak tarafını, perde arkasını, gizli hallerini araştırırsa Allah da onun gizli taraflarını araştırır, ortaya çıkartır. (*Hattâ yefdahahû fî beytihi*) Evinde bile olsa, onun ayıp tarafını, çıplak tarafını ortaya çıkartır.” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Şimdi biraz izah edelim:

Müslüman müslümanı ezalandırmayacak. Dili ile aleyhinde konuşmayacak, hakaret etmeyecek, çimdirmeyecek, tekmelemeyecek,

yumruklamayacak, saçını çekmeyecek. Onun “Ah vah!” etmesine, üzülmesine sebep olacak işleri yapmayacak. Müslümanın müslümana kanı, canı, malı, ırzı, namusu haramdır. Bunlara zarar veremez.

Bizim zavallı kardeşlerimiz, Allah ıslah etsin; açıyor ağzını yumuyor gözünü, yükleniyor müslümana... Bir kendisi müslüman, ötekilerin hepsi sanki kıpkızıl kâfirmiş gibi veryansın ediyor, ezâlandırıyor.

Cezasını kendisi çeker. Öyle şey yok... Müslümanı ezâlandırmak yok.

Sonra ikinci tavsiyesi:

“—Onları ayıplamayın!”

Eğer bir kusuru varsa bir müslümanın, günah işlemişse, duaedeceğiz:

“—Yâ Rabbi! Bu kardeşim şaşırды, senin rızana uygun olmayan şu işi yaptı, başına ne haller gelecek; koru yâ Rabbi! Affet yâ Rabbi! Islah eyle yâ Rabbi...” diye, ayıbını gördüğü zaman, müslüman müslümanın ıslahına dua edecek.

Ayıplarsa;

“—Vay be, vay hacı efendiye bak, neler yaptı, gördün mü? Bir degeçen sene hacca gitmişti, şu yaptığı işlere bak...”

Herkese de söylüyor. Ayıbını ortaya döktü, bunun cezası nedir?

Başka hadîs-i şerîflerden biliyoruz ki:

“—Kim kimi ayıplarsa o ayıpladığı şeyi kendisi yapmadan Allah onun canını almaz.”

Ceza olarak o ayıpladığı şey onun elinden çıkar. O kötü işe o düşer. O ayıpladığı duruma kendisi takılır, aynı şeyi yapar.

Neden yapar? Allah CC ceza olarak yaptırtır. Ona ceza olarak:

“—Sen misin müslümanı ayıplayan; hadi bakalım, düş de aynı duruma, gör bakalım belânı cezanı!” diye ayıpladığı duruma düşürür.

Ne yapacağız? Ayıplamayacağız, dua edeceğiz.

Günah çok kötü bir şeydir, fena bir şeydir. Neden fenadır?

Ayıplarsın, başına gelir. Ayıpladığın şey başına gelir. Razi olursan, günaha ortak olursun. “Ben de yapardım, oh ne iyi yapmış!” dersen, sen de günaha girersin. Söylersen, gıybetini etmiş olursun; “Ahmet Efendi şöyle yaptı, Mehmet Efendi böyle yaptı...” dersen gıybet olur. Günah çok fena bir şeydir.

Allah günahı yaptırtmasın, günah yapana karşı da bizi uyanık bulundursun. Öyle ayıplamaya, gıybet etmeye, razi gelmeye, o durumlara düşmeyelim!

Ayıplamaya gelmez. Bak burada da Efendimiz buyurdu ki;

“—Allah’ın kullarına eza etmeyin ve onları ayıplamayın!” Ne yapacağız?

Ayıplarını örteceğiz, saklayacağız, düzeltmeye çalışacağız. Sessizce söyleyeceğiz, تنها

verde söyleyeceğiz. Mektup yazacağız, işaretle anlatacağz. Peygamber Efendimizin ve ondan sonra din büyüklerimizin terbiye sistemlerine bakılacak olursa; işaretlerle söylemişlerdir, kibarca söylemişlerdir, isim zikretmeden söylemişlerdir. Başkasının yanında, onu feci duruma düşürmeden söylemişlerdir. Bizim büyüklerimizin usûlü böyledir. Siz de ayıplamayın!

(*Velâ tatlubû avrâtihim*) “O Allah’ın kullarının açık taraflarını araştırmayın!”

Avret, insanın örtülmesi gereken tarafı demek.

Başka insanlardan sakladığı gizli işlerini, gizli hallerini, kusurlarını araştırmayacaksınız.

“—Ahmet Efendi çıktı gidiyor, nereye gidecek bakalım? Bakalım şu gazinoya girecek mi? Bakalım şu lokantaya girecek mi? Bakalım şu plaja girecek mi? Bakalım karısıyla nereye gidiyor?”

“—Bir kusurunu yakalسام, ah ben ona bir yakaladım mı gösteririm...”

Kusurunun peşine düşmeyin.

Peygamber Efendimiz diyor ki:

“—Açık taraflarını araştırmayın! Gözünüzü kapayıverin, görmezlikten geliverin.”

Görmeyiverin. “Benim yanımda arkadaşlarımdın kusurunu söylemeyin, ben onların kusurlarını bilmeyeyim.” deyin.

Bu cemiyet böyle düzelir.

Araştırdıkça... Bu gazetecilerin yaptığı iş... Herkesin, gidiyorlar özel hayatından en gizli şeyini bulup ortaya seriyorlar:

“—Aa filanca şöyle yapmış, falanca böyle yapmış...”

Gazetelerde boy boy resimler, bilmem neler...

“—Vah! Tüh! Rezalet! Skandal!..” böyle gidiyor.

İslâm’da ne var?

İslâm’da ayıbı örtmek var, göstermemek var, saklamak var.

Neden?

“—Kim bir müslüman kardeşinin bir kusurunu örter, göstermez, saklarsa Allah da kıyamet gününde onun kusurlarını örter.”

Açarsa ne olur?

Bu hadîs-i şerîfte buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

“—Kim müslüman kardeşinin açık saçık tarafını araştırır da gizli sırlarını fâş etmeye gayret ederse Allah da onun açık tarafını araştırır.”

Tabii bulur. Allah’ın araştırmaya ihtiyacı yok; onun ciğerinin köşesini bilir, ne zaman ne yapacağını bilir ve evinde bile olsa onu rezil rüsva eder. Evinden dışarı çıkmasa bile evinde rezil rüsva eder.

Onun için kusurları örtücü olacağız.

Kendimiz çok mal mıyız, matah mıyız?

Nasreddin Hoca ata atlamış; öbür taraftan becerememiş, butaraftan becerememiş;

“—Ah gençlik ah!..” demiş.

Ondan sonra da şöyle etrafına bakınmış, hiç kimse yok;

“—Ben senin gençliğinde de ne olduğu biliyorum ya...” demiş.

Şaka ama biz kendimizin ne olduğunu herkesten daha iyi biliriz. Onun için, başkasında kusur bulmaya bakacağımıza kendi kusurumuza bakalım, onu düzeltelim! Çünkü Allah bizim kusurlarımızı biliyor. Biz o kusurlarımızı düzeltmeye çalışırsak sevap kazanırız. Başkasının kusurlarını görüp de onu skandallarla ortaya dökmeye çalışırsak, demek ki Allah da bizi rezil rüsva edecekmiş. İlâhî kaide böyleymiş.

O halde kusur örtücü, göz yumucu, kusurları bağışlayıcı, insanların hatalarını kapayıcı olacağız. Çünkü bazı şeylerin söylenmesi olmasından daha büyük zarar meydana getirir. Söylememek lazım. Söyleyivermemek lazım. Saklayıvermek lazım. Anlatmamak lazım. Bildirmemek lazım. Bir kimse bir müslüman kardeşinin ayıbını örterse Allah büyük mükâfatlar verir.

e. Kadın da Kocasına Eziyet Etmesin!

Beşinci hadîs-i şerîf...

Bu hadîs-i şerîf de erkeklerin lehine bir hadîs-i şerîf.

Bazı erkekler bazı kadınlarla evlenir. Takdir; bir kadın çıkar nasibine ki pabuç kadar dili, çaçaron, huysuz, dünyayı zindan eder, evlendiğine pişman olur. Bazen de aksi olur; melek gibi bir kadın bir ayyaş, bir serseri insana düşer, mahvolur. İkisi de olabiliyor.

Bu hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁵

لَا تُؤْذِي امْرَأَةً زَوْجَهَا فِي الدُّنْيَا إِلَّا قَالَتْ زَوَّجْتُ
هُ مِنْ الْحُورِ الْعِيْنِ لَا تُؤْذِيهِ قَاتَلِكِ اللَّهُ فَإِنَّمَا هُوَ
عِنْدَكَ دَخِيلٌ يُوشِكُ أَنْ يُفَارِقَكَ إِلَيْنَا

(حم. ت. حسن غريب، ه. طب. عن معاذ)

RE. 465/5 (*Lâ tü'zî imraetün zevcehâ fi'd-dünyâ, illâ kâlet zevcetühû mine'l-hûri'l-iyini: Lâ tü'zîhi kâteleki'llâhu, feinnemâ hüve indeki dahîlün yûşiku, en yüfârikaki ileynâ.*)

“—Bir kadın kocasını, eşini ezâlandırmasın, ona eziyet etmesin! Adamcağızın dışarıda zaten bin bir türlü işi var, o da başında ayrıca beyin törpüleyip onu ezâlandırmasın!”

“Eğer böyle yaparsa, o iyi kulsa, salih kulsa, o da onu ezalandırırsa...”

⁵ Tirmizi, *Sünen*, c.IV, s.407, no:1094; İbn-i Mace, *Sünen*, c.VI, s.168, no:2004; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.242, no:22154; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XX, s.113, no:224; Şâşi, *Müsned*, c.IV, s.101, no:1301; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.76, no:7501; Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.V, s.220; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.XVI, s.333, no:44779; *Keşfü'l-Hafa*, c.II, s.378, no:3156; *Camiü'l-Ehadis*, c.XVI, s.7, no:16060.

“—Bak başkaları karısını kızını yazlığa götürüyor, sen bizi götürmedin! O ona ipekli aldı da, sen bize almadın da, bilmem ne de...”

“—Ey hanım, kazancım bu kadar, ne yapayım, gücüm yetmiyor...”

Hayır, o boyuna “Şunu da isterim, bunu da isterim... Takı isterim, şunu isterim, bunu isterim...” diye zorluyor. “İlle şunu yapalım, bunu yapalım...”

Eğer böyle bir huysuz kadın, bir sàlih erkeği böyle zorlarsa; iyi bir insan, Rasûlüllah’ın yolunda gidiyor, cennet ehli bir adam, karısı ona eza ederse ne olur?

(Kàlet zevcetühû mine’l-hûri’l-îni) “Hûrilerden olan zevcesi der ki: *(Lâ tü’zîhi kàteleki’llàhu)* Ona eza verme, Allah seninle savaşıca... Ey Allah kendisiyle mukatele edesice kadın! Ey Allah cezanı veresice!” diyelim, Türkçe daha iyi ifade etmek için... “Onu ezâlandırma! *(Feinnemâ hüve indeki dahîlün yûşiku, en yüfârikaki ileynâ)* O senin yanında bir müddet sığınmış, kalmış, yakında bize gelecek!”

İnsan dünyada huysuzluk eder de haksızlık ederse, gök ehli o mağdur olanın yanında yer alır, ötekisine beddua eder. Bu iş böyledir.

Onun için herkes insafı eline almalı, insafsızlık etmemeli! İki taraflı bu; bazen öyle oluyor, bazen böyle oluyor.

Huysuz bir kadının elinde sàlih bir adam gariptir, boynu bükük gariptir, fukaracıktır; yazık olur. Huysuz bir adamın elinde sàliha bir hatun gariptir; fukaracık, orada eza cefa çekiyor, Allah sabır versin...

Allah iyilerle karşılaştırsın, iyilerle hayat arkadaşı etsin... Sàlihi sàlih ile, iyiyi iyi ile bir araya getirsin; ibadetlerini güzelce yapsınlar, Allah'ın yolunda güzelce yürüsünler.

Pekiye, bu kadar hadîs-i şerîf yeter bu sıcakta...

Allah hepinizden razı olsun... Dünyanın ve ahiretin bildiğimiz bilmediğimiz her türlü hayırlarını sizlere ve bizlere ihsan eylesin... Dünyanın ve ahiretin bildiğimiz bilmediğimiz her çeşit şerlerinden sizleri ve bizleri korusun... İki cihanda yüzü ak, alnı açık, mes'ud bahtiyar olarak hayırlara nâil eylesin...

Bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

20. 07. 1986 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

